

## Ñiic 30

1. Mëë ci Kuoth rik bänuan bèn jākä Pÿ-ru kænæ Ji Yi-jip, ci Pÿ-ru Gaat lth-rÿl bèn pàl wä raar thin?  
-Šèth.

2. Riæk in jœak ëë ci Kuoth æ jæk æ riæk ñu?  
-Æ riæk im bi kèi gan Ji Yi-jip kænæ lèikiæn diaal nāk.

3. Mi bi Gaat lth-rÿl kään lith, æ ñu mi bi kænæ dhil tit æ gœa?  
-Ba ñut Kuœth dhil luœth.

4. Æ ñu mi ci Kuoth æ lâr Gaat lth-rÿl i ba lât kæ šoo /ci kèi gankiæn bi læ liu?  
-Bikæ ruadh dÿÿl rœmä kiæ böö mi mœ ruœn kæl kâ /thil guâr puœœnydæ dhil mæk.  
-Bikæ ruadh dÿÿl dhil nāk, kâ ba riæmdæ gam kæ thak.  
-Bikæ riæmdæ dhil rœath thöö duèl nhial kænæ raañkæ cieenikiæn.  
-Bikæ dhil tè duèl mi tè thökdæ kæ riæm.  
-/Ci kæ cœw dÿÿl bi dhil tòl.

5. Mi /kèn Gaat lth-rÿl min ci Kuoth æ lar lât cèt kæ min cæ lar, æ ñu mi dè tuœœk kâ kæ?  
-Bi riæk bèn kâ Kæ, kâ bi kèikiæn dhil liu.

6. Bi Kuoth æ nhœk i bi naath ro kân kæ duœœp in gòr kænæ?  
-Šèth.

7. Kâ æ poor indiæn kärœa mi la pòòr mi dè kœn kân œ?  
-Æ pòòr Kuœth.

8. Mi ci Gaat lth-rÿl ñuœt Kuœth luœth, æ ñu mi dè Kuothæ lât?  
-Ci Kuoth æ lar i /ci riæk bi bèn kâ kæ, kâ /ci kèikiæn bi liu.

9. Ci Kuoth kèi gan Ji Yi-jip näk cèt kæ mää cæ lar?

-Juä.

10. Cuæ tè kæ kçç Gan lth-rÿl mi cu liu?

-Šèth.

11. Kä æ ñu cuæ /thil kçç Gan lth-rÿl mi cu liu œ?

-Kæ šoo ci Gaat lth-rÿl Kuoth luœth kä cu kæ riæm rœath thöo duel nhial kænæ raañkæ cierenikiæn.

12. Kä kæ šoo ci Gaat lth-rÿl Kuoth bèn luœth, ci Kuoth riætdæ tit kä cuæ thuuk dueli Gan lth-rÿl bèn bäl ænää?

-Juä.

13. Kä kæ kœr kä mää ci kçç Pÿ-ru kænæ kèi gan Ji Yi-jip diaal liu, æ ñu mi ci Pÿ-ru jæ làt?

-Cu Pÿ-ru Gaat lth-rÿl löny.

14. De Pÿ-ru kiæ rami doeñ tÿyr kæ Kuoth kä dèræ tiam?

-Šèth.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl kæn ræi ciæñä kuaanyä kænæ Pÿ-ru, kä cuæ Gaat lth-rÿl both raar kä Yi-jip.

-Æ mun indiæn bõth Kuoth Gaat lth-rÿl thin œ?

-Kuoth bõthæ Gaat lth-rÿl jœk muun Kan-aan.

-Kan-aan æ mun äë ci Kuoth æ làr Ab-ram, Ai-dhæk, kæ Jæ-kœb, æmäni kuikiæn diaal.

-Mää pai Gaat lth-rÿl cöp kä Yi-jip, kæ næi ti 70 käro.

-Tämæ, kæ kœr kä mää ci kæ cieñ kä Yi-jip kæ run ti 400, ci Gaat lth-rÿl la næi ti mil-yioni ræw.

-Kä cu Kuoth næi ti mil-yioni ræw bòth idi?

### Kuænæ Šoth 13:21-22

21-Kæ cãñdäär bòth KUÄÄR Gaat lth-rÿl kæ ñuœl puœerä mi la bòth kæ dupdiæn kæ cãñdäär kä kæ wäär la tæ kæ ñuœl maac mi pæt mi la möœc kæ buay, kæ šoo dè kæ jàl kæ wäär kiæ cãñdäär.

22-Kä /kèn ñuœl puœerä cãn dàar kiæ ñuœl puœerä wàr mèt tè jœœer kæ cãn kæ l guàth in tè naath thin.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl bòth idi kæ cãñdäär?

-Kæ ñuœl puœerä.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl bòth idi kæ wäär?

-Kæ ñuœl puœerä maac mi pæt.

-Mi /kèn Kuoth Gaat lth-rÿl bòth, de guàth in wäkæ thin ñàc?

-Šèth.

-Mi /kèn Kuoth Gaat lth-rÿl bòth, æ ñu mi dè tuœœk kä kæ?

-Dè kæ bath kä liu kæ.

-Kæ šoo nhœk Kuoth Gaat lth-rÿl, cuæ kæ bòth kæ šoo /ci kæ bi bath kä /ci kæ bi liu.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl bòth thök Kiÿÿr in Lual.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl jiok i bikæ lœœñ æ mäath, thök Kiæær in Lual.

### Kuænæ Šoth 14:1-3

1-Kä cu KUÄÄR Mu-thæth jiok,

2-“Jiokni Gaat lth-rÿl i bikæ yiën gèkâ Pæ-rudh, kam Mig-dol kænæ yiër. Kä bikæ yiën gèkâ yiëer, min car œ kæ Bal Dhæ-pön.

3-Kä bi Pÿ-ru jæ car i, ‘ci Gaat lth-rÿl bath ræi rool kæ šoo døœe ci wicdiæn yièèc, dädœaar dæækâ æn wani.”

-Kä æ ñu ci Kuoth Gaat lth-rÿl both thöö pòmâ Kiæær in Lual œ?

-Kuoth gòdræ šoo bæ jæ nyuœeth Ji Yi-jip kænæ Gaat lth-rÿl i æ jæn Kuoth kärœa.

-Æ ña mi ci Kuoth jiok i bi Pÿ-ru lœ càr?

-/Thilæ raan.

-Kä ci Kuoth æ ñàc idi i bi Pÿ-ru lœ càr?

-Kuoth ñäcæ cär Pÿ-ru diaal ni mää /kèn Pÿ-ru kæ ni car.

-Kuoth ñäc cär kœn ni mää /kànæ kæ ni car.

-Kuænæ min ci Pÿ-ru jæ lar:

#### Kuænæ Šoth 14:5-9

5-Mää ca kuäär Yi-jip in diit jiok i ci naath ro bar, cu Pÿ-ru kænæ ji kœaræ wicdiæn car kä cu kæ wèè, “Kä æ ñu mi canæ làt œ? Canæ Gaat lth-rÿl pâl wä kä canæ làtdiæn tim!”

6-Kä cu Pÿ-ru rièy kooræ rialikâ kænæ ræmdæ.

7-Cuæ ræm koor riàthni ti bum ni kæn ti tœ 600 rialikâ, æmäni duœeth ræm koor Ji Yi-jip kæliw, kä tè kæn diaal kæ kuàrkien.

8-Ci KUÄÄR lœc Pÿ-ru min la kuäär Yi-jip in diit jakâ bum, kä cuæ wä kœœer Gan lth-rÿl, jälæ kæ lœc buœem èè ci Kuoth æ kàm kæ.

9-Cu riàth jiok koori Pÿ-ru, kæ ræm in jâl kæ jiòòk koor, æ mäni ræm in jâl kæ piny kä Yi-jip kæliw-wä kœœer Gan lth-rÿl kä cuœ kæ wä dòt niæ wanœ gèkâ yiëer kä Pæ-ruth, carä Bal Dhæ-pon.

-Ci Pÿ-ru jæ car i bæ Gaat lth-rÿl wä nyœk kæ kàp.

-Kæ kui æmœ, cu Pÿ-ru ræmdæ röl, kä cu kæ wä kæ šoo ba Gaat lth-rÿl wä nyœk kæ kàp.

-Æ ña mi bòòth Pÿ-ru kæ šoo bæ Gaat lth-rÿl wä nyœk kæ kàp?

-Æ Ciæ-tan.

-Kä æ ñu gòr Ciæ-tanæ i bæ Gaat lth-rÿl nyœk kæ kàp œ?

-Ciæ-tan gòdræ šoo bæ Gaat lth-rÿl bath.

-Æ ñu mi ci Gaat lth-rÿlæ lät mēē ci kæ Pÿ-ru næn bèk kæ šoo bæ kæ bèn nyœk kæ kàp?

#### Kuænæ Šoth 14:10a kæænæ 11-12

10-Kä mēē ci Pÿ-ru wè kæ thiäk, cu Gaat lth-rÿl liææc, kä nÿnkæ Ji Yi-jip, ti bèè kœœriæn.

11-Kä cu kæ Mu-thæth jio, “/thil šœw kœak kunyä kä Yi-jip æ jæn æncœ nõni kœ raar dädœaar œ kæ šoo bakœ bèn liu thin?  
Æ ñu mi ci lät kä kœ tämæ kæ nõñda raar kä Yi-jip?

12-Kœn kà kœ ji jio kä Yi-jip i, ‘Pälikœ tààda; kä jaknikœ kä lätkœ Ji Yi-jip ikä’? Dè goœaa ni jæn kä kœ æn šoo dèkœ Ji Yi-jip lätikä kä liàda dädœaar!”

-Cu Gaat lth-rÿl Mu-thæth bæ, kä wäkæ i goœani cianda kä Yi-jip.

-Kä mēē ci Gaat lth-rÿl Kuoth næn cæ rik dàñ wäl lät muun Yi-jip, cu kæ ñöt kæ mi /kàn Kuoth ñäth thin.

-/Kèn Gaat lth-thÿr Kuoth ñäth, kä Mu-thæth ñääthæ Kuoth.

-Mæmæ æ min ci Mu-thæth jæ làr Gaat lth-rÿl:

Kuænæ Šoth 4:13-14

13-Cu Mu-thæth naath löc, “/Cuœeræ dual, Cuœñ æ æ bum kä bia kàn in ci KUÄÄR æ rialikä kæ kuidun næn æn wàlæ. Ji Yi-jip titi nænæ æn wàlæ mæ /cia kæ bi nyœk kæ nèn.

14-Bi KUÄÄR kor tær kæ kuidun; gòræ ni cuœñdun kärœa.”

-Dè Gaat lth-rÿl ro luãñ kæ kàn kæn kãro?

-Šèth.

-Kä æ ñu ci Gaat lth-rÿl ro dè luãñ kæ kàn kæn kãro mœ?

-Tè Kir in Lual nhiamdiæn, tè päãm gèeknikiaæn kä rææw, kä tè ræm Pÿ-ru jœwdiæn.

-Cæ Gaat lth-rÿl yuœn guãth kææl.

-Kä æ ña kärœa mi dè Gaat lth-rÿl kãn œ?

-Æ Kuoth.

-Mëe ca A-dœem kænæ Yip yuœer raar kakä Æ-dÿÿn, cu kæ /thil luãñ mi dè löc kæ kæ jœk ræi kakä.

-Æ Kuoth kärœa mi dè duœœep lät mi dè kæn.

-Mëe ca Ai-dhæk tètkae kænæ ciokæ yian, kä cu ñœem Ab-ram tè nhial kæ šoo bæ jæ ñöt, cu Ai-dhæk /thil luãñ mi dèræ kãän ni rœ.

-Æ Kuoth kärœa mi cu duœœep lät kæ šoo bæ Ai-dhæk kãn.

-Tämæ cæ Gaat lth-rÿl göl, /thilæ duœœep mi dè kãän ni ro.

-Æ Kuoth kärœa mi dè duœœep lät mi dèræ kãän ni Gaat lth-rÿl.

-Cèt kæ min tēni Kuoth kæ luāñ mi dēræ kään ni Gaat lth-rýl kārœa, inœ bā tè Kuoth kæ luāñ mi dēræ kään ni ji.

-Ci Kuoth duœœp bèn rialikä kæ kàn Gan lth-rýl?

#### Kuænæ Šoth 14:21-22

21-Kä cu Mu-thæth tèt dæ riæny yiēr, kä kæ jæn wäär æ mœ kæliw cu KUÄÄR jicem kënyä cāñ jakä put kä cuæ yiēr dààk ni däär æ bæ koot. Kæ šoo ci pi ro dààk,

22-kä cu Gaat lth-rýl jàl kòotä ræi kiyyr, kä tēni pi thin æ la pāny cuèècdiæn kænæ camdiæn.

-Ci Kuoth Kir in Lual jakä mi bi rœ læp kæ šoo bæ duœœp guèny kæ kui jàl Gan lth-ræl.

-Bumæ kä Kuoth kæ šoo dēræ Kir in Lual læp?

-Šèth.

-Kä æ ñu /cæ bum kä Kuoth i dēræ Kir in Lual læp œ?

-Kæ šoo Kuoth æ jæn cak Kir in Lual œ.

-Kæ šoo Kuoth æ jæn kuäär yiëri diaal.

-Kæ šoo Kuoth bum ni jæn kä ti diaal, kä lätæ ti diaal.

-Cu Gaat lth-rýl æ tøk kæ mi jiathkæ Kir in Lual.

-Kä Pý-ru bæ kæ šoo bæ Gaat lth-rýl nyœk kæ kàp, æ ñu mi ci Kuoth æ lät kæ šoo bæ Gaat lth-rýl gañ?

#### Kuænæ Šoth 14:19-20

19-Kä cu jààk Kuœth, mi jàl kææel kæ ræm Gan lth-rýl nhiam, rœ rit kä cuæ wä jàl jœwdiæn. Kä cu ñuœl puœrä jæn

nhiamdiæn kä cæ wä cuœñ kamdiæn.

20-Kam rým Ji Yi-jip kænæ Gaat lth-rýl, kæ jæn wäär æ mœ cu puàr æ dàak cuæ tè kæ muuth pèek kæl kä buœyæ pèek in doẽñ, cuæ /thil rami cu thièèk kæ ramœ kæ jæn wäär æmœ kæliw.

-Ci Kuoth puàr kueñ kam Gan lth-rýl kænæ ræm Pÿ-ru.

-Buœy puaar ræi Gan lth-rýl kä cölæ nhiam Pÿ-ru kænæ ræmdæ.

-Kä min ñöt puàr mi kumæ guàath in tè Pÿ-ru thin kænæ ræmdæ, cu kæ ñöt kæ mi guœœer kæ Gaat lth-rýl.

-Cu Pÿ-ru kænæ ræmdæ Gaat lth-rýl guœœer ni ræi Kiÿÿr in Lual.

#### Kuænæ Šoth 14:23

23-Kä cu Ji Yi-jip wä kœœeriæn, kä cu Pÿ-ru kænæ ræm kooræ kæliw kæ guœœer æ mäni ræi yiëer.

-Kä æ ñu mi ci Kuoth æ làt mœë ci Pÿ-ru Gaat lth-rýl guœœer ni ræi Kiææer in Lual?

#### Kuænæ Šoth 14:24-28

24-Kæ kam wàri dàñ ræw cu KUÄÄR liææc ræi puœerä maac kä cuæ Ji Yi-jip wicdiæn yic.

25-Cuæ ciok riathinkiaæn jakä dòth kæ ro kæ Šoo bi jàliæn tè riäl-riäl. Kä cu Ji Yi-jip wèè, “Wöcnæ ro nhiam Gan lth-rýl! Ci KUÄÄR kor tær kæ kuidiaæn kæ Ji Yi-jip.”

26-Kä cu KUÄÄR Mu-thæth jioek, “Rinyini tètdu yiër kæ šoo bi pi ro nyœk kæ löc guäthdiæn kä bi Ji Yi-jip kæ riath koorikiaæn kænæ ræmdæ cu muaa yiër.”

27-Kä cu Mu-thæth tètde cu riny wii kiÿÿr, kæ thök bakä cu yiër löc lõnyädæ min wèn. Kä min šœen Ji Yi-jip kæ bar kæ ro /kènæ cöp; kä cu KUÄÄR kæ yœat yiër.

28-Cu pi ro luœc jœek kä cuœe riath kænæ lathkeeri kænæ jæn ræm Pÿ-ru kæliw tè ca Gaat lth-rýl guœœer ræi kiÿÿr muœey kæ piè. Cuæ /thil rami cu la kän.



-Ci Kuoth Pÿ-ru kænæ ræmdæ mucœy ræi Kiyÿr in Lual.  
-Kä cuæ /thil ram kæl mi cu la kæn thin.

-Mëë ci Pÿ-ru nyieeny kæ Kuoth cuæ Kuoth bèn jöc?  
-Šèth.

-Kä æ ña mi dè nyieeny kæ Kuoth kä dèræ Kuoth jöc œ?  
-/Thilæ raan.

-Cuæ tè kæ rami cu liu kä Gaat lth-rÿl?

#### Kuænæ Šoth 14:29-30

29-Kä cu Gaat lth-rÿl jàl ræi yiëer æ cæ koot, æ tækæ kæ päny piini cuèècdiæn kænæ camdiæn.

30-Kæ jæn cãñ æ mœ cu KUÄÄR Gaat lth-rÿl kæn kä Ji Yi-jip, kä cu Gaat lth-rÿl Ji Yi-jip næn æ cikæ liu thöö waath.

-Kä cuæ /thil ram kæl kä Gaat lth-rÿl mi cu liu.

-Kä æ ñu cuæ thil ram kæl kä Gaat lth-rÿl mi cu liu œ?  
-Kæ Šoo ci Kuoth kæ gañ.

-Kä æ ñu ci Kuoth Gaat lth-rÿl gañ œ?

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl gañ kæ šoo cæ jæ lar i bæ Kään jæk kæ Ab-ram kænæ Gaat lth-rÿl.

-Kä ci Kuoth Gaat lth-rÿl gañ bä kæ šoo gòræ jæ i bæ Ruacdæ jæk, min mœ Bayböl, kä ji wic mucœœn diaal kæ duœœp Ab-ram kænæ Gaat lth-rÿl.

-Mi canæ Kuoth ñäth, bi Kuoth kœn kæn.

-Kä mi /canæ Kuoth bi ñäth, /ci Kuoth kœn bi kæn.